

Krajanské informace – říjen 2012

Vydává Velvyslanectví České republiky v Pretorii ve spolupráci s českými krajany
v Jihoafrické republice

Náměty a příspěvky:

e-mail: RadkaHej@gmail.com

Fax: 012 5482765

Redakce neručí za obsah zaslaných příspěvků

poštovní adresa: Krajanské informace, P O Box 2708, Lonehill, 2062, JHB

Vážení a milí krajané,

v dnešním čísle se dozvíte o právě proběhlých kulturních a vzdělávacích akcích zorganizovaných Velvyslanectvím ČR v Pretorii. Věříme, že mnohým z Vás udělaly radost. Nezapomeňte rovněž navštívit některé z vystoupení Kühnova dětského sboru v JAR. Určitě to bude velký zážitek. Protože obnovujeme a zklavitňujeme databázi našich krajanů v JAR, prosíme Vás všechny, abyste nám zaslali zpět níže přiloženou vyplněnou tabulku.

A pozor: české velvyslanectví inzeruje pracovní příležitost!

V dnešním čísle na Vás dále čekají nejnovější Zprávy, osobnost Josefa Dobrovského, návštěva Kutné Hory a v Číslech a údajích další zajímavé informace o českém jazyce. Samozřejmě, že nechybí rubrika Největší záhady Česka a od Jardy z Pretorie přinášíme tentokrát tři příspěvky: kromě křížovky a Sklářských humoresek i druhou a závěrečnou část o O začátkách letních olympijských her. S potěšením Vám přinášíme i nový seriál receptů, které nám zaslal Karel Vaňas. A samozřejmě nechybí ani dobré vtipy!

Příjemné čtení.

Vaše redakce

Obsah

Akce organizované Velvyslanectvím ČR v Pretorii	Výběr zpráv	5
V Jižní Africe byla s úspěchem uvedena hra Protest Václava Havla	Jihoafrická a česká města	7
2	České osobnosti	10
V Kapském Městě se konal intenzivní seminář českého jazyka	Česká republika v číslech a údajích	10
2	VLASTENECKÝ KALENDÁŘ:	11
Upozornění	Zajímavosti	11
2	Křížovka od pana Jardy z Pretorie	12
<i>Přehled koncertů Kühnova dětského sboru v Jihoafrické republice</i>	Sklářské humoresky	13
2	Recepty	14
<i>Informace o volbách do 1/3 Senátu Parlamentu ČR</i>	ZDRAVÍ	16
3	KULTURA	17
Inzeráty / Žádosti / Oznámení	HUMOR	17
4	Správná řešení	17
Nabídka pracovní příležitosti		
4		
Obnova databáze krajanů		
4		

Akce organizované Velvyslanectvím ČR v Pretorii

V Jižní Africe byla s úspěchem uvedena hra Protest Václava Havla

Velvyslanectví ČR v Pretorii realizovalo v září v JAR ve spolupráci s Ministerstvem kultury JAR (Department of Arts and Culture) and Knihovnou Václava Havla sérii představení divadelní hry Václava Havla „Protest“, kterou nastudovala známá zimbabwská divadelní společnost Rooftop Promotions.

Bylo to poprvé, co byla v Jihoafrické republice viditelným způsobem připomenuta tvorba a osobnost V. Havla. Představení, jež bylo uvedeno pod názvem „Protest – European Parallel to Nelson Mandela“, se konalo v renomovaných jihoafrických divadlech – Masker Theatre na University of Pretoria (11.9.), Atterbury Theatre v Pretorii (13.9.), Theatre on the Square v Sandtonu (16.9.) a Fugard Theatre v Kapském Městě (18.9.). Hru shlédly stovky lidí. Hra, v níž vystoupili dva známí zimbabwští herci Daves Guzha a O'Brian Mudyiwenyama, se zabývá problémem svobody slova v totalitárním režimu. Uvedení her doprovázela výstava fotografií V. Havla.

V Kapském Městě se konal intenzivní seminář českého jazyka

Ve dnech 20. – 22. září 2012 se ve Visegrádském domě v Kapském Městě konal intenzivní seminář českého jazyka. Seminář realizovalo Velvyslanectví ČR v Pretorii ve spolupráci s českou krajankou, lingvistkou a lektorkou Radkou Hejmalovou-Millar.

Studenti byli rozděleni do dvou skupin – začátečníci a pokročilí. Výuka začátečníků se soustředila především na vysvětlení principu tvarosloví slovanských jazyků, základní slovní zásobu a jednoduchou konverzaci. Část pro pokročilé se pak zaměřila na gramatiku psaného projevu a částečně také na rozšíření slovní zásoby. Seminář byl záměrně vícedenní, aby obě skupiny mohly mít alespoň dva vyučovací dny.

Uvedený seminář českého jazyka byl za poslední rok již třetí akcí tohoto druhu, kterou Velvyslanectví ČR v Pretorii zorganizovalo (dvakrát v Kapském Městě, jednou v Pretorii). Účastníci zářijového semináře byli s jeho organizací velmi spokojeni a vyjádřili zájem o pokračování výuky a přání, aby se semináře konaly co nejčastěji.

Upozornění

Přehled koncertů Kühnova dětského sboru v Jihoafrické republice

Sobota 6.10.

Hugo Lambrechts Auditorium, Cape Town

20:00 h

Taneční pásmo Slavnosti jara, lidový repertoár

Spoluúčinkuje Tygerberg Children's Choir

Neděle 7.10.

Endler Hall, Stellenbosch

15:00 h

Převážně duchovní a klasický repertoár, varhanní

spoluúčast Jana Kalfuse

Pondělí 8.10.

Dutch Reformed Church, George

19:00 h

Duchovní repertoár, varhanní spoluúčast Jana Kalfuse

Úterý 9.10.

Community Hall, George

19:00 h

Taneční pásmo Slavnosti jara, lidový repertoár

Spoluúčinkuje South Cape Children's Choir
Krajanské informace

září 2012 6

Čtvrtek 11.10.

St. George's Preparatory School, Auditorium, Port Elizabeth

11:00 h

Taneční pásmo Slavnosti jara, lidový repertoár

(vystoupení pro školy s možnou účastí veřejnosti)

Čtvrtek 11.10.

St. Mary's Cathedral, Port Elizabeth

19:00 h

Duchovní repertoár, varhanní spoluúčast Jana Kalfuse

Neděle 14.10.

Dutch Reformed Church Universitas, Bloemfontein

9:00 h

Duchovní repertoár v rámci ranní mše, varhanní

spoluúčast Jana Kalfuse

Neděle 14.10.

Oliewenhuis Art Museum, Reservoir, Bloemfontein

15:00 h

Taneční pásmo Slavnosti jara, lidový a klasický repertoár

Spoluúčinkuje Bloemfontein Children's Choir

Pondělí 15.10.

Witteberg High School, Auditorium, Bethlehem

19:00 h

Taneční pásmo Slavnosti jara, lidový repertoár

Spoluúčinkuje místní školní sbor

Středa 17.10.

Ken Mackenzie Auditorium, Drakensberg Boy Choir School
15:30 h
Taneční pásmo Slavnosti jara, lidový a klasický repertoár (hosté v rámci pravidelného programu koncertů Drakensberg Boy Choir)

Čtvrtek 18.10.

Wonderboom High School, Auditorium, Pretoria
18:30 h
Taneční pásmo Slavnosti jara, lidový repertoár
Spoluúčinkuje místní školní sbor

Sobota 20.10.

Cathedral of Christ the King, Johannesburg
16:00 h
Duchovní repertoár, varhanní spoluúčast Jana Kalfuse

Informace o volbách do 1/3 Senátu Parlamentu ČR

Prezident republiky vyhlásil dne 27. června 2012 svým rozhodnutím, publikovaným ve Sbírce zákonů pod číslem 224/2012 Sb., volby do 1/3 Senátu Parlamentu České republiky a stanovil dny jejich konání na pátek a sobotu 12. a 13. října 2012. **Hlasování do Senátu P ČR probíhá pouze na území České republiky.**

Volby se uskuteční ve volebních obvodech č. 2, 5, 8, 11, 14, 17, 20, 23, 26, 29, 32, 35, 38, 41, 44, 47, 50, 53, 56, 59, 62, 65, 68, 71, 74, 77 a 80, v nichž podle Ústavy České republiky a zákona o volbách do Parlamentu České republiky uplyne volební období zvolených členů Senátu Parlamentu České republiky.

Volby do Senátu Parlamentu ČR jsou upraveny ve třetím oddílu zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "volební zákon"). Dle ustanovení § 56 volebního zákona má Senát 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let. Každé dva roky se volí jedna třetina senátorů. Volby do Senátu se konají podle zásady většinového systému (§ 58 volebního zákona).

Případné druhé kolo voleb do 1/3 Senátu se koná v případě, že žádný z kandidátů nezíská ve volebním obvodu, kde kandiduje, nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů. Hlasování v tomto případě bude zahájeno šestý den po ukončení hlasování v prvním kole, tzn., že případné druhé kolo voleb by proběhlo v pátek a sobotu 19. a 20. října 2012.

Volební zákon nepřipouští při volbách do Senátu P ČR hlasování v zahraničí. Na základě ustanovení § 6a volebního zákona je sice možné při volbách do Senátu P ČR (pakliže je hlasující registrován na zvláštním seznamu voličů vedeném Velvyslanectvím ČR v JAR!; písemná žádost o nový zápis do uvedeného seznamu byla přijímána do 2. 9. 2012), hlasovat na voličský průkaz vydaný Velvyslanectvím ČR v JAR, ale na tento voličský průkaz může volič hlasovat pouze na území České republiky, a to v jakémkoli volebním okrsku, spadajícím do volebního obvodu, kde jsou volby vyhlášeny.

V místě svého trvalého pobytu v ČR může hlasovat též volič, který **požádal o vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů**, vedeného Velvyslanectvím ČR v JAR a tuto skutečnost doloží potvrzením tohoto zastupitelského úřadu přede dnem voleb obecnímu úřadu, v jehož územním obvodu je přihlášen k trvalému pobytu, nebo okrskové volební komisi v den voleb. Okrsková volební komise na základě tohoto potvrzení dopíše voliče do výpisu ze stálého seznamu voličů a umožní mu hlasovat.

V případě, že je volič zapsán ve zvláštním seznamu voličů, vedeném Velvyslanectvím ČR v JAR, může požádat před každými volbami do Senátu, které jsou na území České republiky vyhlášeny, tento úřad o **vydání voličského průkazu**, a to podáním v listinné podobě, opatřené úředně ověřeným podpisem voliče nebo v elektronické podobě, podepsané uznávaným elektronickým podpisem voliče nebo v elektronické podobě, zasláné prostřednictvím datové schránky, doručeným nejpozději 7 dnů přede dnem voleb (tj. 5. října 2012) nebo osobně do okamžiku uzavření zvláštního seznamu voličů (tj. do 10. října 2012 do 16 hod.); o osobně učiněné žádosti sepíše Velvyslanectvím ČR v JAR úřední záznam.

K rozšíření možností, jak požádat o voličský průkaz, došlo tzv. technickou novelou volebních zákonů (zákon č. 222/2012 Sb., kterým se mění volební zákony a zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), která nabyla účinnosti dne 26. června 2012.

Velvyslanectví ČR v JAR předá voličský průkaz nejdříve 15 dnů před dnem voleb (tj. 27. září 2012) osobně voliči nebo osobě, která se prokáže plnou mocí s ověřeným podpisem voliče, žádajícího o vydání voličského průkazu, anebo jej voliči zašle. Voličské průkazy budou vydány najednou pro obě kola voleb (jeden pro první kolo, druhý pro druhé kolo) bez ohledu, zda je v žádosti výslovně uvedeno, že volič chce oba průkazy vydat současně. Volič může požádat osobně o vydání voličského průkazu také před druhým kolem voleb do Senátu P ČR (do 17. října 2012 do 16. hod.).

Informace o nadcházejících volbách do Senátu jsou umístěny na níže uvedených webových stránkách:

www.mzv.cz/pretoria

Inzeráty / Žádosti / Oznámení

Nabídka pracovní příležitosti

Velvyslanectví ČR v Pretorii vyhlašuje výběrové řízení na administrativní pracovníci/ administrativního pracovníka.

Pracovní náplň: řešerše k politickým a ekonomickým tématům, administrativní výpomoc jednotlivým úsekům velvyslanectví (zejména politickému, obchodnímu a konzulárnímu), kontakty s místními úřady dle instrukcí velvyslanectví, odpovídání na dotazy veřejnosti, zastupování asistentky velvyslankyně.

Požadujeme výbornou znalost angličtiny, znalost práce na PC (Microsoft Office), ochotu učit se, flexibilitu a příjemné vystupování. Znalost češtiny vítána.

Příhlašku, CV včetně doporučení a motivační dopis zasílejte na e-mail pretoria@embassy.mzv.cz. Jako předmět e-mailu uveďte „Výběrové řízení“.

Uzávěrka přihlášek je 20. 10. 2012.

Obnova databáze krajanů

Milí krajané, žádáme vás, abyste všichni vyplnili tabulku, jež je přílohou tohoto vydání **Krajanских informací**. Prosíme, přepošlete tabulku k vyplnění i Vaším přátelům – krajanům, kteří podle vás nedostávají **Krajanские informace**.

Dále z našich zkušeností s odesíláním **Krajanских informací** vyplývá, že server seznam.cz blokuje poštu odesílanou z Jihoafrické republiky. Krajanům s adresou @seznam.cz proto dáváme ke zvážení změnu emailového poskytovatele, aby měli jistotu, že dostávají všechny zprávy z českého velvyslanectví.

Pátrání po otci

Paní Olga Smrčková, rozená Šmídllová, prosí všechny krajanů o pomoc při pátrání o jejím otci, panu Valtru Šmídllovi, nar. 19. 7. 1930 v Roztokách u Prahy. Poslední informaci o něm má z Jižní Afriky, kde jeho korespondenční adresa byla: DRD - MONTAGEBAU SOUTH, AFRIKA PT4, 2ND FLOOR

ACCESSCITY, 5 BEACAN ROAD, NEW DOORNFONTAIN. Veškeré informace o panu Šmídllovi zasílejte, prosím, na adresu smrko@centrum.cz. Děkujeme.

Pátrání po krajanovi

Prosíme o jakoukoliv informaci o panu Otmar/ovi Schamanovi, který se narodil dne 13. 3. 1942 a žije pravděpodobně v Kapském Městě. Informace zasílejte na petr_kvacek@mzv.cz a consulate_pretoria@mzv.cz. Děkujeme.

V Kapském městě bude 23. srpna ve 20.00 hodin v City Hall na programu koncertu Cape Philharmonic Orchestra česká Má vlast od Bedřicha Smetany a sice z Českých luhů a hájů, Vltava a Šárka, více informací naleznete zde:

http://www.cpo.org.za/index.php?option=com_eventlist&view=details&id=94:symphony-concert&Itemid=136

Dirigovat bude Theodore Kuchar současný šéf Janáčkovy filharmonie Ostrava.

Villa Klara B&B nabízí ubytování v luxusně vybavených pokojích v srdci Johannesburgu v Northcliffu. Guesthouse je vhodně situován velmi blízko nákupního střediska Cresta.

Ideální pro byznysovou klientelu díky své poloze. (CBD 15 minut, Sandton 20 minut, N1 7 minut, nemocnice 10 minut)

Pokoje mají WiFi spojení.

Pro více informací navštivte naši webovou stránku

www.villaklara.co.za

Rezervace: klara@villaklara.co.za či 011 478 2513. Denně od: 08:00 do 17:00.

At Villa Klara, the customer always comes first.

Výuka češtiny a angličtiny od začátečníků až po velmi pokročilé, od dětí až po důchodce. Individuální přístup. Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobile 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com

Kvalifikovaná soudní překladatelka nabízí vypracování překladů z češtiny do angličtiny a z angličtiny do češtiny (případně za do ruštiny a němčiny). Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobile 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com

Naučte se šít jako profesionálové a oblékejte se podle svých představ.

KURZY ŠITÍ pro začátečnický i pokročilý

Individuální přístup a zdokonalení vašich dovedností jsou u nás zaručeny.

Specializujeme se také na **DESIGN A ZAKÁZKOVÉ ŠITÍ** svatebních šatů; večerních, business a vycházkových oděvů. Najdete nás v Centurion. **VOLEJTE 0834484795 – Petra**

Výběr zpráv

Českým bankám se daří, jejich zisk stoupl v pololetí na 38 miliard

Tuzemským bankám a spořitelnám v pololetí meziročně stoupl souhrnný čistý zisk téměř o čtvrtinu na 37,7 miliardy korun. Vyplývá to z dat, která zveřejnila Česká národní banka na internetu. Bilanční suma sektoru na konci června činila necelých 4,7 bilionu korun, což představovalo meziroční nárůst o devět procent.

Banky a spořitelny si oproti loňsku výrazně polepšily.

Z velkých bank, což jsou banky s aktivy nad 200 miliard korun, **nejvíce** za pololetí vydělala Česká spořitelna, a to celkem 8,22 miliardy Kč. Ve srovnání se stejným obdobím roku to byl nárůst o 14 procent. Komerční bance stoupl zisk o 38,8 procenta na 7,6 miliardy korun a ČSOB v pololetí zvýšila čistý zisk o 27 procent na 7,9 miliardy korun.

Tuzemská UniCredit Bank vydělala v prvním pololetí 1,61 miliardy korun, což bylo meziročně o 141 procent více. Nárůst zisku u UniCredit Bank je zkrácen tím, že loni v pololetí banka odepsala řecké dluhopisy v hodnotě 858 milionů korun.

Čistý zisk bankovního sektoru po zdanění (v milionech korun)

2009	59 740
2010	55 656
30. června 2011	30 448
2011	53 336
30. června 2012	37 733

Zisk z finanční a provozní činnosti za první pololetí všechny tuzemské banky souhrnně zvýšily meziročně o pět procent na 87,3 miliardy korun.

Úrokové výnosy bankám stouply o necelá čtyři procenta na 87,1 miliardy korun. Výnosy z poplatků a provizí bankám mírně meziročně klesly na 24,1 miliardy korun.

Kapitálová přiměřenost bankovního sektoru stoupla na 16,32 procenta z 15,27 procenta ke konci roku 2011.

Celkový počet zaměstnanců v bankách ke konci června meziročně vzrostl na 40 144 lidí. Na českém finančním trhu působilo na konci června 44 bank, poboček zahraničních bank a stavebních spořitelen.

Vyprazdňování Ruzyně pokračuje. Za červenec ubyla desetina cestujících

Redukce sítě linek Českých aerolinií dopadá čím dál více i na výsledky Letiště Praha, z jehož peněz se prostřednictvím Českého aeroholdingu z velké části financovala záchrana českého národního dopravce.

Letiště Praha ubývají cestující. Méně jich létá pravidelnými spoji například s ČSA.

Ani během letní sezony ruzyňský terminál nezaznamenal obrát k lepšímu a za červenec ještě prohloubil svůj propad.

V porovnání s loňským rokem odbavilo Letiště Praha v červenci o 140 tisíc pasažérů méně, což znamená pokles téměř o jedenáct procent. Okolní letiště přitom zaznamenávají růst. Za prvních sedm měsíců letiště meziročně ubylo 9,12 procenta cestujících, což znamená úbytek zhruba 600 tisíc pasažérů.

Červencové statistiky ukazují alespoň jednu pozitivní informaci zejména pro cestovky: i přes obavy na začátku sezony neklesá počet cestujících, kteří letí charterem na dovolenou u moře.

Dolů táhne letiště úbytek pasažérů na pravidelných linkách, výrazně klesl počet cestujících, kteří v Praze přestupují. To je důsledek změny obchodního modelu ČSA, které výrazně omezily svůj síťový charakter.

Menší zájem o lety do Prahy ukazuje i počet startů a přistání letadel, od ledna do července meziročně klesl o více než 16 procent. Větší pokles počtu letadel než cestujících ukazuje, že aerolinkám se daří letadla lépe plnit a létají vytíženější.

V desítkách nejčastěji létaných destinací z Prahy zaznamenala většina pokles. Tři ale zaznamenaly růst: Burgas díky

většímu zájmu o dovolenou v Bulharsku, Moskvu táhne nahoru čím dál větší poptávka hlavně ruské klientely o lety do Prahy a Frankfurt zaznamenává růst díky čím dál většímu podílu Lufthansy na českém trhu. Ta z Prahy sváží do Frankfurtu své klienty dál do své sítě. Stoupl také počet cestujících do Londýna kvůli olympiádě.

Za červenec už Lufthansa získala největší podíl co do tržeb za prodané letenky na domácím trhu, ukázaly dva týdny staré neveřejné statistiky o prodeji letenek přes tuzemské agentury, které každý měsíc sestavuje mezinárodní sdružení leteckých dopravců IATA. Za červenec podle těchto údajů utržila Lufthansa 75 milionů korun, České aerolinie, které byly dlouhodobě v Česku nejprodávanější aerolinkou, o milion méně.

Čísla však nezachycují všechny prodeje v Česku – neukazují údaje za letenky koupené přímo přes web dopravce, jejichž podíl na celkových prodeji však činí nanejvýš pětinu.

Zlaté bule sicilské je 800 let

Pancéřované vozidlo, po zuby vyzbrojení policisté i práce v rukavičkách. Takový byl převoz Zlaté buly sicilské, která před osmi stoletími stvrdila dědičnost královského titulu v Čechách, do Národního archivu na Chodovci. Originál listiny zde byl čtyři dny vystavený pro veřejnost. Archiváři domlouvali s policisty převoz listin od jara, policie kromě obrněného vozidla poskytla i jednotku rychlého nasazení.

Hodnota vzácných archiválií je nevyčísitelná. Všechny vystavené listiny jsou národními kulturními památkami, stejně jako třeba korunovační klenoty nebo Pražský hrad.

Naposledy měli lidé možnost si historický dokument prohlédnout před jedenácti lety, když se nová budova archivu na Chodovci otevírala.

Zlatá bula sicilská

Zlatá bula sicilská byla vydána 26. září 1212 v Basileji římským a sicilským králem a budoucím císařem Fridrichem II. ve prospěch českého panovníka Přemysla Otakara I.

Bula, jejíž součástí jsou další dvě listiny, potvrzovala práva a výsady českých králů k římské říši. Garantovala mimo jiné vnitřní nezávislost českého státu, nedílnost království a především dědičný královský titul pro českého panovníka.

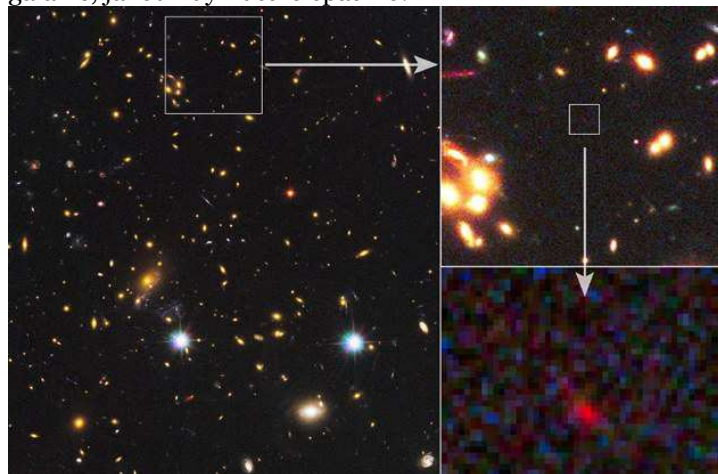
Zlatá bula sicilská je považována za jeden z nejvýznamnějších dokumentů české státnosti a stabilně je uložena v dejvickém depozitáři Národního archivu ve speciálním trezoru, který odolá i atomovému výbuchu.

Je tam teplota do 20 stupňů a 55procentní vlhkost. Listiny jsou uloženy na speciálním zařízení - zavěšené na ramínkách pod ochrannou fólií. Jsou chráněny před ultrafialovým zářením, ale zároveň listina dýchá. Pečeti mají speciální pevné pouzdro, aby se nepronášely na zavěšené listině.

Spolu se Zlatou bulou sicilskou archiv vystavil ještě dvě související listiny a také listina vydaná Karlem IV. v roce 1348 zpečetěná zlatou pečetí, v níž panovník potvrdil a rozšířil některá ustanovení Zlaté buly sicilské.

Vědci zachytili světlo z nejvzdálenější galaxie ve vesmíru

"Spojení sil" Hubbleova a Spitzerova vesmírného dalekohledu umožnilo vědcům z NASA zachytit světlo pocházející z galaxie vzdálené od Země asi 13,2 miliardy světelných let. Je to nespíš vůbec nejstarší a nejvzdálenější galaxie, jakou kdy lidstvo spatřilo.

Světlo ze zatím nejvzdálenější galaxie, jakou kdy člověk spatřil.

Zachycené světlo ze zmíněné galaxie se podle NASA vydalo na svou cestu v době, kdy vesmíru bylo jen 500 milionů let. Stáří kosmu vědci odhadují na 13,7 miliardy let.

Objev vědcům otevírá okno pro pohled do nejhlubší a nejvzdálenější epochy vesmírné historie. Podobně starou galaxii našli vědci už v lednu 2011. Pocházela také odhadem z doby zhruba 500 milionů let po vzniku vesmíru, ale mnoho se o ní říci nedalo a pořád není spolehlivě prokázáno, jestli je skutečně tím, čím se zdála být. V

případě nového pozorování by pochybnosti být neměly. Například proto, že se svit galaxie podařilo zachytit na pěti různých vlnových délkách místo jedné, a tak nám o sobě objekt může prozradit více.

Podle barvy hvězd v galaxii se například zdá, že vznikly o nějakých 200 milionů let před okamžikem, který zachytil teleskop (ale není to úplně jisté, záření galaxie se nepodařilo zachytit v plné šíři spektra). Objekt je také velmi malý a kompaktní; dosahuje jen asi jednoho procenta objemu Mléčné dráhy, naší galaxie. Tyto a další informace by měly zpřesnit naše představy o vývoji vesmíru a období vzniku prvních hvězd a galaxií.

Objekty v takto extrémních vzdálenostech jsou většinou za pozorovacími schopnostmi současných teleskopů, jejich zachycení je proto závislé na takzvaných gravitačních čočkách. Existence těchto jevů vyplývá z teorie relativity, která říká, že dostatečně hmotný objekt dokáže ohýbat i kolem prolétající světlo (nebo ho úplně přitáhnout jako to dělají černé díry). Pokud světlo, které k nám cestou od svého zdroje letí kolem nějakého opravdu velmi hmotného objektu (v tomto případě shluku galaxií), může se výjimečně stát, že ho tento objekt soustředí jako čočka.

Astronomové proto aktivně pátrali v okolí tuctu viditelných shluku galaxií, zda na podobnou konstelaci neobjeví a štěstí jim přálo. Gravitační čočka poskytla k výkonu zapojených teleskopů ještě patnáctinásobné zvětšení navíc. Přesto její obraz tvoří na snímcích doslova několik pixelů.

Zemřel kameraman Petr Polák

Petr Polák zemřel ve věku 68 let. Podílel se například na filmech *S tebou mě baví svět*, *Jak vytrhnout velrybě stoličku*, *Jak dostat tatínka do polepšovny*, *Anděl páně* a další.

Polák se narodil v Praze roku 1943. Od 17 let pracoval jako asistent kameramana v Krátkém filmu Praha.

V roce 1960 začal studovat filmovou a televizní kameru na pražské FAMU. V letech 1965 až 1989 pak působil v Československé televizi, nejprve jako kameraman, později jako vedoucí kameramanů.

Polák se ale významně prosadil především jako filmový kameraman. Pracoval na desítkách snímků, z nichž se některé zařadily mezi nejslavnější české či československé filmy minulého století. Patří mezi ně například filmy režisérky Marie Poledňákové *S tebou mě baví svět*, *Jak vytrhnout velrybě stoličku* či *Jak dostat tatínka do polepšovny*, Helimadoe Jaromila Jireše. Z novějších snímků lze jmenovat *Anděla páně* režiséra Jiřího Stracha. Z televizní tvorby je třeba zmínit spolupráci s režisérem Karlem Smyczkem, zejména seriál *Místo nahoře*.

Jako pedagog působil na pražské FAMU.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Jihoafrická a česká města

Kutná Hora (něm. *Kuttenberg*) jeokresní město ve Středočeském kraji a významná městská památková rezervace, zapsaná na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. V roce 2011 zde žilo téměř 21 tisíc obyvatel.

Historie

Jak název města naznačuje, souvisí jeho historie s těžbou („kutáním“) stříbra a stříbrných rud. Ve středověku koncem 13. století poskytoval zdejší revír zhruba jednu třetinu produkce stříbra v Evropě.

To se v okolí vyskytovalo patrně i na povrchu a už v 10. století se na blízkém slavníkovském hradišti Malíně razily stříbrné denáry. S těžbou stříbra možná souviselo i založení cisterciáckého kláštera v sousedním Sedlci, prvního v Čechách. Blízká města Čáslav i Kolín dostala kolem roku 1260 jihlavské horní právo, patrně proto, že měšťané v

okolí těžili stříbro, a o málo později se objevuje i název osady *Antiqua Cuthna* – Stará Kutna, jež patrně stála blíž k sedleckému klášteru. Osada snad zanikla za válek krále Přemysla Otakara II. s Rudolfem Habsburským, který roku 1278 v Čáslavi uzavřel mír s Otou Braniborským. Počátkem vlády krále Václava II. vypukla „stříbrná horečka“ a tisíce lidí z dalekého okolí se sem stěhovaly za bohatstvím. Tak patrně vznikla na kopci nad údolím Vrchlice hornická osada, latinsky *Mons Cutna*, s velmi nepravidelným plánem, který je dodnes patrný. Ještě roku 1289 se o soudní pravomoc nad osadou přela města Kolín a Čáslav, ale od

roku 1291 už mělo město vlastní soud a královský horní úřad.

Kolem roku 1300 vydal král Václav II. nový horní zákon (*Ius regale montanorum*), který stanovil královská práva nad těžbou stříbra i mincovnictvím, zavedl jednotnou minci a ražení soustředil v Kutné Hoře. Pod vedením italských odborníků z Florencie se v nové mincovně, která se podle nich jmenuje Vlašský dvůr, začaly roku 1300 razit Pražské groše. V letech 1304 a 1307 byla Kutná Hora obléhána vojskem Albrechta I., obyvatelé ji však narychlo opevnili a ubránili. Roku 1318 byla Kutná Hora

povýšena na město a dostala různá privilegia.

Bohatství kutnohorských dolů – zejména šachty Osel – se stalo základem královské moci v Čechách a hlavním zdrojem prostředků na velkolepé stavby Lucemburků po celém 14. století. Král Karel IV. i Václav IV. si proto města velmi hleděli, podporovali je v různých sporech i při zvelebování městských staveb; Vlašský dvůr se stal sídlem krále Václava IV. Ve druhé polovině 14. století vznikl kostel sv. Jakuba a šest dalších, radnice a další stavby a město dostalo hradbu se šesti branami. Roku 1363 se zmiňuje i městská škola.

Protože městské kostely stále podléhaly sedleckému klášteřu, vzniklo roku 1384 hornické bratrstvo pro stavbu nového, tzv. „horního“ chrámu sv. Barbory na pozemcích vyšehradské kapituly a za městskou hradbou. I když výnos dolů v té době klesal, stavební činnost rostla a král Václav IV. dal rozšířit Vlašský dvůr, kde často býval a roku 1409 zde podepsal Dekret kutnohorský o novém rozdělení pravomocí na pražské univerzitě. Roku 1413 horníci přepadli Malín a pobili obyvatele, protože jim bránili v dolování, 1416 zavraždili královského vyslance a ve městě se rozhořely národnostní a náboženské spory.

Těžba a úprava stříbrné rudy v Kutné Hoři. Knižní malba z 90. let 15. století

Památky

Historické centrum Městské památkové rezervace spolu s **kostelem sv. Barbory** a **kostelem Nanebevzetí Panny Marie** v Sedlci je od roku 1995 zapsáno na Seznamu světového dědictví UNESCO. Město Kutná Hora je členem evropského projektu EUROMINT, jehož cílem je shromáždit informace o všech evropských středověkých a raně novověkých mincovnách.

- Arciděkanství (1594–1599)
- České muzeum stříbra a středověký důl [1]

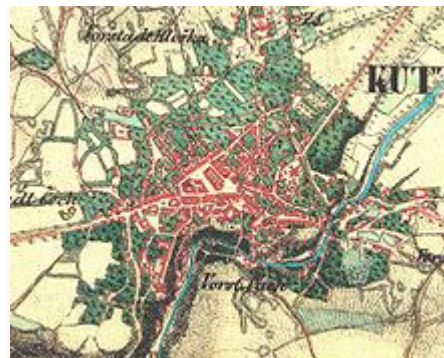
Roku 1419 začalo město pronásledovat kališníky a mnoho jich dalo naházet do opuštěných šachet.

Roku 1420 podporovalo město císaře Zikmunda Lucemburského, ale když 1421 Jan Žižka zničil sedlecký klášter, podrobilo se Janu Želivskému s tím, že odpůrci kalicha musí město opustit. Když Zikmund z města 1422 ustoupil, založil požár, který měšťané uhasili. Roku 1424 však město důkladně vypálil Žižka a nově osídlili táborští, kteří zde vládli až do bitvy u Lipan 1434. Mince v té době velmi upadla, razily se jen špatné halěře a obchod v Čechách přešel na míšeňské groše.

Roku 1436 sjednal král Zikmund zajímavé vyrovnání nových majitelů se starými i náboženský smír. Roku 1444 zde byl zvolen hejtmánem pozdější král Jiří z Poděbrad a odtud roku 1448 táhl dobývat Prahu. V Kutné Hoře pak sbíral vojsko proti Matyáši Korvínovi, jehož 1469 u Vilémova zajal. Na zemském sněmu 1471 zde byl zvolen králem proti Korvínovi Vladislav II. Jagellonský, který pak Kutnou Horu velmi podporoval. V té době se díky lepší technice opět zvýšil výnos dolů a dosáhl vrcholu, což se projevilo i ve stavební činnosti a roku 1489 zde Martin z Tišnova vytiskl bohatě ilustrovanou Bibli kutnohorskou. Od roku 1489 sídlili v Kutné Hoře italská biskupové, kteří světili kněze podobojí, konaly se zde zemské sněmy a město konkurovalo svým významem Praze.

Po roce 1530 začal výnos dolů opět klesat, šachty se zalévaly vodou a opouštěly. Po stavovském odporu 1547 ztratilo město část svých svobod a roku 1550 se přestaly razit pražské groše. Úpadek pak rychle pokračoval také proto, že přísun stříbra z Jižní Ameriky srazil jeho cenu a dolování se přestalo vyplácet. Kutnohorské poměry v 16. století zachycují anekdotické paměti Mikuláše Dačického (1555–1610). Kutnohorský primátor Jan Šultys z Felsdorfu, dříve mincovní

úředník, se stal za stavovského povstání direktorem a byl roku 1621 v Praze popraven; jeho hlava pak visela přes sto let na městské bráně.

Kutná Hora na výřezu z vojenské mapy, kolem 1850.

Roku 1623 byli vypovězeni nekatolící duchovní, morovou epidemií 1625 a exil se počet obyvatel snížil o čtvrtinu. Ferdinand II. Štýrský město zkonfiskoval část statků a věnoval jezuitům, kteří zde roku 1626 založili latinskou školu a pak budovali vedle sv. Barbory velkolepou kolej. V té době pak vyučoval například Bohuslav Balbín, Jiří Plachý-Ferus, historik města Jan Kořínek a další. I když těžba skomírala a roku 1726 byla úplně zastavena, město se pomalu vzpamatovalo a v Kutné Hoře působila řada vynikajících umělců (Kilián Ignác Dienzenhofer, František Maxmilian Kaňka, Petr Brandl, který zde 1735 zemřel a je zde v kostele Matky Boží Na Náměti pochován). V letech 1770 a 1823 poničily město velké požáry.

Kutná Hora hrála významnou roli v národním obrození. Narodil se zde archeolog Jan Erazim Vocel a dramatik Josef Kajetán Tyl, v letech 1850–1851 zde žil a pracoval Karel Havlíček Borovský a vzniklo zde mnoho národních spolků a sdružení. Koncem 19. století byly gotické stavby obnoveny a chrám sv. Barbory v letech 1884–1893 dostavěn J. Mockerem.

- Hrádek (1485–1505)
- Hřbitovní kostel Nejsvětější Trojice (kolem 1415; 1488–1504)
- Hřbitovní kostel Všech svatých (kolem 1290; 1698)
- Chrám svaté Barbory (1385–1420; 1481–1499; 1512–1558; 1884–1893)
- Jezuitská kolej (1667–1700)
- Kamenná kašna (1493–1495)
- Kamenný dům (1485–1495)
- Kaple Božího Těla (kolem 1400)
- Klášter řádu sv. Voršily (1733–1743)
- Kostel Matky Boží Na Náměti (1360–1470)
- Kostel svatého Jakuba Staršího (1330–1420)
- Kostel svatého Jana Nepomuckého (1734–1750)
- Sedlec, kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křtitele (1280–1320; 1702–1714)
- Sedlec, hřbitovní kostel Všech Svatých (kolem 1400)
- Morový sloup (1713–1715)
- Ruthardka
- Sankturinovský dům
- Tylův dům
- Vlašský dvůr (kolem 1290; 1390–1400; 1496–1499; 1577–1579; 1893–1898)

Průmysl

Od roku 1538 je v Kutné Hoře známý pivovar, založený rodem Dačických z Heslova, který do nedávna vařil piva Dačický a Lorec. V 19. století vznikla v bývalém cisterciáckém klášteře tabáková továrna, kterou dnes vlastní společnost Philip Morris. Od roku 1967 je v Kutné Hoře velký strojírenský závod, slévárna ČKD Kutná Hora, vedle kterého nedávno vyrostla továrna společnosti Foxconn. Zásoby stříbra byly vyčerpány již na přelomu 17. a 18. století. Avšak těžba rud zinku a olova pokračovala na Kaňku až do roku 1991.

Osobnosti

- Smil Flaška z Pardubic a Rychmburka (asi 1350–1403), šlechtic a spisovatel
- Ondřej Ptáček († 1511), zvonař
- Mikuláš Dačický z Heslova (1555–1626), šlechtic a spisovatel
- Jan Campanus Vodňanský (1572–1622), spisovatel a rektor pražské univerzity
- Bedřich Bridel (1619–1680), básník
- Petr Brandl (1668–1735), malíř
- Jan Erazim Vocel (1803–1871), archeolog
- Josef Kajetán Tyl (1808–1856), dramatik
- Antonín Lhota (1812–1905), malíř
- Karel Havlíček Borovský (1821–1856), spisovatel a novinář
- Alois Oliva (1822–1899), mecenáš
- František Josef Mach (1837–1914), český kapelník a skladatel
- Josef Strachovský (1850–1913), sochař
- Jan Lier (1852–1917), novinář a spisovatel
- Gabriela Preissová (1862–1946), spisovatelka
- Josef Braun (1864–1891), spisovatel
- František Jiří Mach (1869–1952), český hudební pedagog a skladatel
- Rudolf Krupička (1879–1951), básník a dramatik
- Jaroslav Vojta (1888–1970), herec
- Felix Achille de la Cámara (1897–1945), spisovatel, publicista, překladatel
- Jiří Orten (1919–1941), básník
- Ilja Bojanovský (1923–2009), kameraman, rektor AMU

Zpracovala Radka Hejmalová-Millar

České osobnosti

Josef Dobrovský

Katolický kněz, český učenec, jazykozpytec, historik a zakladatel slavistiky.

Narodil se 17. srpna 1753 v Darmotech (dnes Balassagyarmat, Maďarsko). Brzy po jeho narození se rodina přestěhovala do Horšovského Týna. Dobrovský studoval na gymnáziu v Německém Brodě a v Klatovech, kde se také naučil česky.

Po absolvování tzv. filosofie, studoval rok teologii a v roce 1772 vstoupil do jezuitského noviciátu v Brně. Po zrušení jezuitského řádu (1773) pokračoval ve studiích teologie v Praze. Od roku 1776 pracoval jako vychovatel a učitel v rodině hraběte Nostice. V roce 1786 byl vysvěcen na kněze a od následujícího roku působil v generálním semináři v Hradisku u Olomouce, kde byl v roce 1789 jmenován rektorem. Po smrti Josefa II. byly generální semináře zrušeny,

Dobrovský byl ve svých 37 letech penzionován a díky vysoké roční rentě se mohl po dalších 39 let věnovat jen vědě. Již od 80. let 18. st. se aktivně účastnil práce Soukromé společnosti nauk. V roce 1784 se stal spoluzakladatelem České (od r. 1790 Královské) společnosti nauk, jejímž byl v letech 1807-11 a 1823-25 ředitelem. Jeho slavnostní přednáška v přítomnosti Leopolda II. za jeho korunovačního pobytu v Praze, Dobrovskému dopomohla k císařovu významnému finančnímu daru pro Královskou společnost a tento grant také umožnil Dobrovskému uskutečnit studijní cesty po Evropě, při kterých procestoval Dánsko, Rusko, Polsko a Německo. Dobrovský se stal zakladatelem vědeckého lingvistického studia. Spisem o historickém základu slovanských jazyků (*Institutiones linguae slavicae dialecti veteris* – Základ staroslovanského jazyka) se stal zakladatelem slavistiky, rozvoj bohemistiky ovlivnil první soubornou literární dějepisnou

prací *Geschichte der böhmischen Sprache und Literatur* (Dějiny české řeči a literatury). Na obrozenecké jazykové snahy a básnickou praxi zapůsobil zvláště stanovením zásad přízvuchné prozodie a všestrannou péčí o dobový literární jazyk, hlavně zpracováním české mluvnice (*Ausführliches Lehrgebäude der böhmischen Sprache* – Zevrubná mluvnice jazyka českého) a německo-českého slovníku (*Deutsch-böhmisches Wörterbuch*). Kromě vědecké činnosti také po roce 1802 vedl soukromé slavistické a bohemistické přednášky v kroužcích mladých literárních nadšenců a studentů lužického semináře. V roce 1818 se podílel na založení Národního muzea v Praze. Poslední období svého života strávil většinu času v Lázeňském domě (pozdějším Novém zámku) v Chudenicích. Josef Dobrovský zemřel 6. ledna 1829 v Brně.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Česká republika v číslech a údajích

ČEŠTINA

Po vzniku samostatného státu se čeština stala jazykem státní administrativy a pronikla do posledních oblastí, kde se ještě držela německá terminologie, tj. do vojenství, železnic a spojů. Nastal velký rozvoj literárního jazyka. Nejlepší autoři dokázali ve svých dílech využít velkého stylového bohatství češtiny, v jejich dílech nacházíme různé stylové vrstvy – od archaismů až po slang a argot. Do tohoto rozvoje češtiny nezasáhla negativně ani druhá světová válka, naopak v důsledku okupace došlo ke zvýšení prestiže literárního jazyka jako symbolu ohroženého národa. V 50. letech se objevily různé teorie snažící se omezit stylové rozpětí uměleckého jazyka. Tyto tendence však byly překonány a literární jazyk se mohl bez omezování vnějšími zásahy dále obohacovat. K jeho největšímu rozkvětu dochází v literatuře 60. let.

Během 20. století se značně rozšířilo užívání obecné češtiny a nastal rozpor mezi poměrně konzervativní kodifikací a živým mluveným územ. Ještě na začátku století se v České republice projevovaly silné puristické snahy. Skupina puristů se soustředila ve 20. letech hlavně kolem časopisu *Naše řeč* (vydáván od roku 1917). Proti puristům se stavěli hlavně členové Pražského lingvistického kroužku, kteří se snažili obhajovat moderní pojetí jazykové kultury. Aby lingvisté odlišili mluvený spisovný jazyk od psaného jazyka, zavedli pojem spisovné hovorové češtiny. Ukazuje se však, že právě tato vrstva jazyka v češtině chybí a je nahrazována v Čechách a na západní Moravě obecnou češtinou, v ostatních částech Moravy místním dialektem.

Ve 20. století byla slovní zásoba přejímána více z jiných jazyků než z němčiny, po druhé světové válce vzhledem k orientaci na Sovětský svaz se přejímala slova z ruštiny, v posledních letech jsou přejímána hojně slova z britské a americké angličtiny. Naopak do všech světových jazyků proniklo v minulém století slovo robot použité Karlem Čapkem v jeho dramatu *R.U.R.* (1920) a vytvořené pravděpodobně jeho bratrem Josefem. Po celou dobu existence československého státu se vzájemně ovlivňovaly oba jeho úřední jazyky – čeština a slovenština.

Zpracovala Radka Hejmalová-Millar

Krajanské informace
říjen 2012

10

VLASTENECKÝ KALENDÁŘ:

ŘÍJEN

- 1. říjen 1931** – Narozen Jiří Suchý, zakladatel divadla Na Zábradlí a SeMaFor; český skladatel, publicista, grafik
5. říjen 1936 – Narozen Václav Havel, první prezident ČR (1989–2003)
11. říjen 1424 – Umírá husitský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova
18. říjen 1867 – Narozen Alois Rašín, český a československý politik, jeden z tzv. „Mužů 28. října“
18. říjen 1956 – Narozena Martina Navrátilová, nejslavnější československá tenistka
27. říjen 1913 – Narozen Otto Wichterle, český vynálezce, chemik a spoluzakladatel makromolekulární chemie, vynalezl měkké kontaktní čočky a např. polyamidové vlákno (silon a hydro gel)
28. říjen 1918 – Oficiálně vzniká Československo, a tedy samostatný svrchovaný stát Čechů a Slováků po několika setletém utlačování ze strany Habsburků a Maďarů.
29. říjen 1929 – Narozen Evžen Plocek, známý svým upálením v Jihlavě 4. dubna 1969

Zpracovala: **Mirka Schullerová**

ZÁBAVA

Čeština

Které souhlásky sem patří??? Doplňte.

Velká hlou-ka, malé dě-če, vysoká vě-, dětská tru-ka, zelený hrá-, přijdu hne-, ptačí bu-ka, tě-ká ta-ka, hezká kní-ka, nový obra-. Poštovní holu-, košatý du-, čerstvý sní-, kůň ře-tá, písčitý bře-, sto- slámy, dobrý prospě-, prá- domu, barevná stu-ka, čistý vzdu-, měkký chlě-, dřevěná chalou-ka, náš souse-, zasloužený o-počinek, hromá-ka písku, krásná pohá-ka, nedobytný hra-, nezralý plo-, bílá labu-, dlouhá žer-.

Zajímavosti

Největší záhady Česka

(Zaslal Karel Vaňas, čerpáno z knihy Neuvěřitelné jevy a podivuhodné bytosti)

Kostel na vrchu Žďár! Tady poznají konec světa!

se vracel z Prahy ze svěcení biskupa Dětmara.

Když se druhého dne probudil a se zalíbením pohleděl na krásné Pošumaví, umínil si, že zde vystaví kostel. Pustil se do stavby a práce šla dobře jemu i jeho průvodcům. Dalšího rána však zjistili, že je dílo předchozího dne zničeno. Vše se opakovalo druhého i třetího dne. Wolfgang poznal, že má ve zlém díle prsty ďábel, a vyzval jej, aby jim místo ničení pomáhal.

Ďábel se vzpíral, ale nakonec přistoupil na úmluvu, podle níž měl právo na prvního tvora, který do kostela vkročí. Sotva byla stavba dokončena, očekával ďábel oběť. Jaké však bylo jeho zklamání, když do nového svatostánku vběhl vlk. Ďábel

Výrazné terénní útvary odedávna upoutávaly mysl našich pohanských předků, a tak není divu, že se hory, zajímavá skaliska i kopce staly předmětem jejich posvátné úcty. Takový je i případ poutního místa zasvěceného sv. Wolfgangovi na vrchu Žďár nedaleko Chudenic na Klatovsku.

Z věže někdejšího kostela sv. Wolfganga je dnes známá rozhledna – Bolfánek. Na místě starší kaple nechal položit základy k novému poutnímu kostelu Heřman Jakub Černín (1659 – 1710). Později u kostela vyrostla malá kaple. Ta zakrývá skálu, na níž měl nocovat svatý Wolfgang. Prý se právě tady loučil s českou zemí a požehnal jí.

Dosud můžete na památné skále spatřit stopy Wolfgangových nohou a berly, pod skálou se má nacházet i jeho lůžko. Pověst nás poučuje o tom, že zde Wolfgang přenocoval roku 973, když

poznal, že jej biskup s vlčím jménem obelstil, a zařval tak strašně, že skála pod kostelem pukla. Za hrozného puchu ďábel v puklině zmizel.

Sejdeme dnes několik schodů v kapli do jakési krypty, uvidíme puklou skálu. Puklina je široká ani ne 10 cm – až prý se do ní vejde dospělý člověk (podle jiné verze těhotná žena), nastane konec světa...

Na Bolfánku bývala i poustevna a zdejší poustevníci opatrovali památku sv. Wolfganga. Na jeho svátek sem proudily davy poutníků, zejména z Bavor. Až Josef II. a jeho dekrety poutní kostel zrušili.

Křížovka od pana Jardy z Pretorie

(z časopisu Švédské křížovky na víkend)

Přísloví										
PRŮBÍŠKA: MFO, BAD, J	NÁSTROJ VESLAŘE	1. DÍL TAJENKY	JEDNOTKA INTENZITY MAGNETIC- KÉHO POLE	PRVNÍ NOVINOVÁ SPOLEČNOST ZKR.	5	KOVBOJSKÉ SLAVNOSTI	INICIÁLY ZPĚVÁKA HLASE	INICIÁLY BÁSNÍKA ČELAKOV- SKÉHO	2. DÍL TAJENKY	MCBAINOVO JMÉNO
WOPWUTÍ					DŽINY					
RÁJ					ZVOŘI- LOST NÁZEV HLÁSKY L					
SPZ SWTAV			TĚLOCVIČNÁ POLOHA JIKRA SLOVEN.				ČESKOSLO- VENSKO ŘÍMSKÝCH 1055			DAT DO SÁZKY
NEPRAVDY MIL. Č.				OKRAJ POLNÍ MIRY				PRAŽSKÉ VODÁRNÝ SEVERSKÉ ZVÍŘE		
MALÁ OSA					OBÝVATEL ALSASKA ČÁSTI STŘECHY					
	STARÝ TYP ŠKODY HOV. VODÁCKÝ POZDRAV					ČIRÁ KAPALINA POBÍDKA				
AKVARIJNÍ RYBA ZDROBNĚLE							LÁZNĚ NĚMECKY NÁZEV PÍSMENE S			
NÁZEV HLÁSKY H			AMERICKÁ UNIVERZITA OHMATÁNÍ					INICIÁLY HERCE IRONSE PUK		
OTÁZKA PŘI SÁZCE				ODMÍTAT JIDLO ZNAČKA KILOGRAMU						
NÁDRŽE						KOCOUR ZASTAR. KRKONOŠ. NÁR. PARK				ZNAČKA POČÍTAČO- VÝCH TIS- KÁREN
	VPÁD	CHEM. ZN. STŘÍBRNA SYMBOL LÁSKY			DÝMY ČÍNSKÝ LITERÁRNÍ SOUDCE					
ZAVAZDLO				INI. FOTBAL. ROSICKEHO REMÍZA V SACHU			SOUČÁST LUKU FILIPÍNSKÁ SOPKA			
ZNAČKA MANOMETRU			CIZOKRAJ. BOROVICE ZVUK TROUBENÍ					INIC. HER. STAŠOVÉ INIC. SPIS. KLÍMY		
ŘECKÉ PÍSMENO					ZNAČKA KOSMETIKY					
NÁSOBICÍ ZNAMÉNKO					INSTRUKCE					

Sklářské humoresky – příspěvek od pana Jardy z Pretorie

Ze svého prvního podnájmu v Novém Boru jsem najednou dostal výpověď, protože domácí vdával dceru a moji místnost potřeboval. Hledal jsem nový podnájem. Jeden sklářský mistr mi nabídl v jeho domku takovou podkrovní menší mansardu, ve které skladoval různé staré krámy. Místnost nebyla špatná, ale potřebovala vymalovat, a tak jsem začal hledat malíře pokojů. Jednou jsem v závodní jídelně seděl u stolu s několika mladými mistry z malírny a ptal se jich, zda někoho neznají. Mrkli na sebe, a jeden z nich prohlásil: "No, jestli chceš, tak my ti to vymalujem sami, žádný problém. A za ty peníze, co by jsi jinak zaplatil, tak nám koupíš v Grandu nějaké to pítí!". Grand - to byl hotel a restaurace v Boru. A další podmínka byla, že tam nesmím přijít dříve, než mi zavolají až bude všechno hotovo. Už tato podmínka mi měla být podezřelá, znaje ty jejich "kanadské vtipy", ale nějak mi to ušlo. Dohodli jsme se na datu, kluci přišli hned brzy ráno a mě vyhodili, abych nepřekážel. Večer, asi v 8 hod., když už jsem celý netrpělivý seděl v Grandu, konečně přišli, abych se šel na to podívat! No, když jsem to viděl, šly na mě mrákoty! Strop byl natřený jasnou červení a na něm černé stopy rukou a nohou, jako když někdo leze po čtyřech z rohu do rohu. Stěny kolem dokola byly slabě žluté, a zdobené jakousi tichomořskou krajinou s palmami, modrým mořem a i několika Hawaiankami! Na jedné straně šikmé plochy okenního výklenku byl namalován cowboy, mávající lasem a sedící na želvě. Na druhé straně byl zase automobilový závodník v přílbě se vzduchem svištícím kolem a sedící na šneku! Pod oknem byl takový flek, jak tam někdy zateklo, a tak to přemalovali na jakýsi svitek starodávného pergamenu s pečeti, na kterém bylo napsáno jakoby středověkým písmem "To čumíš vole!". Přesně naproti, nad vstupními dveřmi, byl namalován podobný menší pergamen, a v něm zase nápis "Tady nechal tesař díru!". Kluci se náramně bavili z mého šoku, a hned mně odtáhli naproti do Grandu, kde jsem musel zaplatit slíbenou odměnu v té tekuté podobě! Časem jsem si na takhle vyzdobený pokoj zvykl, a měl jsem dlouho dojem, že se stal velmi pověstný po celém městě. Dokonce jsem měl dojem, že moje bytná toto "umělecké dílo", v mé nepřítomnosti, ukazuje všem místním klepnám!

O ZAČÁTCÍCH LETNÍCH OLYMPYJSKÝCH HER – 2. díl

Příspěvek od pana Jardy z Pretorie

1920 - Antwerpy. Pro tyto první poválečné hry byly vybrány symbolicky Antwerpy, protože Belgie utrpěla ve válce nejvíce škod. Německu, Rakousku, Bulharsku a Turecku, jako původcům první svět. války byl na tyto hry přístup zakázán. Tento zákaz trval až do r. 1924. Těchto her se zúčastnilo 2626 sportovců, z toho 65 žen, z 29 národů. Závodilo se v 22 sportech. Nově vzniklé Československo vyslalo na tyto hry 121 sportovců a 2 národní družstva - fotbalové a pro vodní polo. Z individuálních závodníků získali bronzovou medaili pouze Milada Srbková s Lad. Žemlou v tenisu, a to ve smíšené dvouhře. Ve fotbalu náš tým porazil Norsko 4:0, pak v semifinále Francii 4:1 a hrál finale s Belgií, kde prohrál 0:2. Tým podal protest proti údajně nespravedlivému vyloučení levého obránce Karla Steinera, stranickým rozhodčím (jak hlavní rozhodčí, tak oba pomezní byli Angličané) a přítomnosti belgických vojáků, kteří obklopili celou hrací plochu. Náš protest byl zamítnut a tým byl diskvalifikován. Zlatou medaili získala Belgie bez boje. Tým vodního pola prohrál se Švédý 0:11 a s Holandskem 0:7 a byl z dalšího boje vyřazen. 1920 - Antwerpy. Pro tyto první poválečné hry byly vybrány symbolicky Antwerpy, protože Belgie utrpěla ve válce nejvíce škod. Německu, Rakousku, Bulharsku a Turecku, jako původcům první svět. války byl na tyto hry přístup zakázán. Tento zákaz trval až do r. 1924. Těchto her se zúčastnilo 2626 sportovců, z toho 65 žen, z 29 národů. Závodilo se v 22 sportech. Nově vzniklé Československo vyslalo na tyto hry 121 sportovců a 2 národní družstva - fotbalové a pro vodní polo. Z individuálních závodníků získali bronzovou medaili pouze Milada Srbková s Lad. Žemlou v tenisu, a to ve smíšené dvouhře. Ve fotbalu náš tým porazil Norsko 4:0, pak v semifinále Francii 4:1 a hrál finale s Belgií, kde prohrál 0:2. Tým podal protest proti údajně nespravedlivému vyloučení levého obránce Karla Steinera, stranickým rozhodčím (jak hlavní rozhodčí, tak oba pomezní byli Angličané) a přítomnosti belgických vojáků, kteří obklopili celou hrací plochu. Náš protest byl zamítnut a tým byl diskvalifikován. Zlatou medaili získala Belgie bez boje. Tým vodního pola prohrál se Švédý 0:11 a s Holandskem 0:7 a byl z dalšího boje vyřazen.

1924 - Paříž.

Těchto her se zúčastnilo 3089 sportovců (z toho 135 žen) z 44 národů, kteří závodili v 17 sportech. Tyto hry jsou památné úspěchem Finů (Nurmi, Ritola, Long - "létající Finové"), kteří vyhráli všechny dlouhé běhy, jak na dráze, tak i v crosscountry. Tony Weissmuller (pozdější filmový Tarzan) v plavání získal 2 zlaté medaile. Československo vyslalo 70 závodníků a 2 národní týmy (fotbalový a pro vodní polo). V individuálních soutěžích získali nejvíce medailí gymnasté, a to 9 (1 zlatou, 4 stříbrné a 4 bronzové). V soutěži jednotlivců na nářadí získal Rob. Pražák stříbrnou a Bedř. Šupčík bronzovou medaili. Na bradlech získal Rob. Pražák stříbrnou medaili. Na kruhách získal Rob. Pražák stříbrnou a Lad. Vácha bronzovou medaili. Ve šplhu na laně získali B. Šupčík zlatou a L. Vácha bronzovou medaili. V přeskoku přes koně získali Jan Koutný stříbrnou a Boh. Mořkovský bronzovou medaili. Ve vzpírání získal ještě jednu bronzovou medaili Boh. Durdis v lehké váze. Fotbalový tým v prvním kole porazil Turecko 5:2 v druhém kole remisoval se Švýcarskem 1:1. V opakovaném zápase prohrál 0:1 a ze soutěže byl vyřazen. Tým vodního pola porazil Řecko 6:1, pak Irsko 4:2, ale v semifinále byl vyřazen Belgií porážkou 1:5.

1928 - Amsterdam.

Zúčastnilo se jich 2883 sportovců (z toho 277 žen) z 46 národů, závodících v 15 sportech. Na tyto hry bylo opět připuštěno Německo. Fin Paavo Nurmi získal devátou zlatou medaili, a plavec Weissmuller další 2 zlaté. Coca-cola se po prvé stala oficiálním sponzorem her. Československo vyslalo 39 sportovců a národní tým ve vodním polu. Nejvíce medailí pro Československo získali gymnasté. V soutěži týmů československé družstvo získalo stříbrnou medaili, na bradlech

Lad.Vácha zlatou, na kruhách Lad.Vácha stříbrnou a Emil Löffler bronzovou. Další stříbrnou medaili získal Em.Löffler v přeskočce přes koně. Z dalších medailí získal Jan Heřmánek stříbrnou v boxu (střední váha), Frant.Ventura s koněm Eliot získal zlatou medaili v přeskočce jednotlivců, ve vzpírání Jar.Skobla bronzovou v těžké váze a Jindř.Maudr stříbrnou v řecko-římském zápase v bantamové váze. Družstvo vodního póla prohrálo v prvním kole s Anglií 2:4 a bylo vyřazeno.

1932- Los Angeles.

Vzhledem k probíhající světové hospodářské krizi se počet zúčastněných sportovců značně snížil. Zúčastnilo se jich pouze 1332 sportovců (126 žen) z 37 národů. Závodilo se ve 14 sportech. Finovi Paavo Nurmimu byl zakázán přístup pro údajnou profesionalitu. Na těchto hrách americké týmy mužů i žen ve skocích do vody vyhrálo všech 12 možných medailí. Jak velký počet sportovců vyslalo Československo na tyto hry nebylo možno zjistit, protože IOC statistiky neudaly počet sportovců jednotlivých zúčastněných se států. Podle statistik výsledků Československo získalo v atletice bronzovou medaili, a to Fr.Douda v hodu koulí. Ve vzpírání Jar. Skobla získal zlatou medaili a Václ.Pšenička stříbrnou, oba v těžké váze. V zápase řecko-římském Jos.Urban získal stříbrnou medaili v těžké váze.

1936 - Berlín.

Tyto hry se konaly už v době upevněného nacistického režimu. Některé státy chtěly hry bojkotovat. Člen amerického Olymp. výboru Avery Brundage ale přesvědčil ostatní členy, a tak se američtí sportovci her zúčastnili. Tyto hry jsou památné úspěchem Jesse Owense, který získal 4 zlaté medaile (100m, 200m, štafeta 4x100m a skok do dálky). Československo vyslalo na tyto hry 162 sportovců a 2 týmy - basketbalový a vodního póla. Basketbalisté byli vyřazeni ve třetím kole porážkou od Uruguaye 19:28, a tým vodního póla ani nepostoupil z třetí skupiny. Nejvíce medailí získali kanoisté, a to Boh.Karlík zlatou v single kanoi na 1000m, v dvojicích na stejné trati Vl.Syrovátka s Janem Brzákem získali stříbrnou medaili. Další zlatou medaili získali Václ.Mottl se Zd.Škarlandem v dvojicích na 10km. Z týmu gymnastů Alois Hudec získal zlatou medaili na kruhách a ženský tým stříbrnou. Ve vzpírání získal Václ.Pšenička stříbrnou medaili v těžké váze. V zápase řecko-římském získal Jos.Herda stříbrnou v lehké váze, a Jos.Klapuch také stříbrnou medaili v zápase ve volném stylu v těžké váze. (Vybráno z oficiálních statistik IOC)

Recepty

Dovolujeme si vás pozvat na výlet do krajiny české a moravské gastronomie, kterou vás provede výběr tradičních receptů z 16 regionů České republiky. Často to budou jednoduchá a přesto velmi chutná jídla.

Národní specialita: Svíčková na smetaně

Co se vám vybaví, když se řekne „typické české jídlo“? Nejoblíbenějším pokrmem je podle mistrů gastronomie svíčková na smetaně, lahodná kombinace křehkého hovězího masa, krémové omáčky a samozřejmě nezbytných knedlíků. Jak už to u tradičních receptů bývá, existuje snad tolik variant, jako je jejich kuchařů. A my vám teď samozřejmě nabízíme ten pravý!

Doba přípravy:30 min

Doba vaření:120 min

Počet porcí:6

Suroviny:

750 g pravé hovězí svíčkové (nebo hovězí maso zadní)

150 g mrkve

150 g celeru

75 g petržele

1 větší cibule

50 g slaniny nakrájené na úzké klínky

150 g másla

sůl, mletý pepř

5 zrnků celého pepře

3 zrnka nového koření

3 bobkové listy

špetka tymiánu

citrónová šťáva

cukr

100 g plnotučné hořčice

2 lžíce hladké mouky

250 ml šlehačky

příp. mléko na zředění

citron nakrájený na plátky

brusinkový kompot

Postup:

Odblaněné a očištěné maso prošpikujeme slaninou, osolíme, opeříme, posypeme nakrájenou cibulí, očištěnou nastrouhanou zeleninou, kořením, pokapeme citrónovou šťávou a polijeme rozpuštěným máslem. Necháme jeden den v lednici odležet. Druhý den maso podlijeme malým množstvím vody a pod poklicí dusíme v troubě doměkka. Měkké maso vyjmeme a odstraníme koření, především bobkový list.

Kastrol se zeleninou poté umístíme na plotnu a pomalu přivedeme k varu. Přidáme hořčici, zasypeme cca 2 lžícemi hladké mouky, orestujeme. Zalijeme šlehačkou a na mírném ohni za občasného míchání provaříme. Je-li omáčka příliš hustá, zředíme ji mlékem. Nakonec ji přecedíme. Podle chuti dosolíme, okyselíme citrónovou šťávou nebo přisladíme. Pro zvýraznění chuti můžeme do omáčky dát trochu karamelu. (Polévkovou lžící cukru necháme zkaramelizovat. Když se cukr rozpustí a začne hnědnout, podlijeme troškou vody a povaříme.)

Maso nakrájíme přes vlákno na jednotlivé porce, vložíme ho zpět do omáčky a prohřejeme. Podáváme ozdobené plátkem citronu a s brusinkovým kompotem.

Příloha: houskový nebo kynutý knedlík

Bramborák

Nejdůležitější rada pro přípravu bramboráků? Servírovat rovnou z pánve! Křupavou bramborovou placku si dokonale vychutnáme ještě horkou, čím déle ji necháme odpočívat, tím víc změkne a ztratí tak své nejlepší přednosti.

Doba přípravy: 30 min

Doba vaření: 20 min

Počet porcí: 4

Suroviny:

0,5 kg brambor

0,5 dcl mléka

100 g hladké mouky

1 vejce

2 stroužky česneku

špetka soli

majoránka

pepř

2 dcl oleje na smažení nebo 200 g sádla

česnek

Postup:

Oloupané a omyté brambory nastrouháme najemno, necháme odstát a slijeme vodu, která se z hmoty uvolní. Přidáme mléko, mouku, vajíčka, utřený česnek, sůl, v prstech pečlivě rozemnutou majoránku a pepř. Směs pečlivě rozmícháme. Na pánve nebo lívanečník nalijeme olej (můžeme nahradit vepřovým sádlem) a rozpálíme. Bramboráky pečeme po obou stranách do nazlátlé barvy. Bramboráky necháme okapat na ubrousku a čerstvé podáváme.

Bramborové knedlíky plněné uzeným masem

Na popsání hesla „knedlík“ bychom v encyklopedii české gastronomie potřebovali několik stránek. Bramborové knedlíky s uzeným by tu určitě měly čestnou pozici, nicméně mnohem lepší než o nich číst a psát, je vařit a ochutnávat...

Doba přípravy: 30 min

Doba vaření: 20 min

Počet porcí: 4

Suroviny:

200 g uzené krkovice

900 g brambor vařených ve slupce

180 g mouky

80 g krupice

sádlo 2 cibule

1 vejce

sůl

trocha mouky na vyválení knedlíků

Postup:

Uvařené a oloupané brambory nastrouháme na jemném struhadle, přidáme mouku, krupici, vejce, sůl, vypracujeme těsto. Vyválíme asi 0,5 cm silné pláty a rozkrájíme na čtverce asi 5x5 cm. Najemno nasekané kousky uzeného masa zabalíme do těsta a vaříme v osolené vodě asi 10 –12 minut. Vařené knedlíky vyjmeme a podáváme přelité cibulkou osmaženou na sádle.

(Příspěvek od pana Karla Vaňase)
Zpracovala: Mirka Schullerová

ZDRAVÍ:

Bylinkový čaj vás neuspí aneb časté spánkové mýty

Myslíte si, že sklenka vína před spaním vám pomůže usnout, nebo že můžete dohnat nedostatečný spánek o víkendech? Mýtů a polopravd kolem spánku existuje nespočet, co je na nich pravdy?

Kvalitní a dostatečně dlouhý spánek je nezbytný pro fyzické i duševní zdraví. Nedostatek spánku může způsobit zhoršení paměti, výkyvy nálad, deprese a úzkosti, zhoršení imunitního systému, může také zvýšit riziko kardiovaskulárních onemocnění a obezity. Odhalte s námi časté spánkové mýty a zlepšete si kvalitu spánku.

Mýtus: usínat při puštěné televizi je v pořádku

Je příjemné nechat se ukolébat ke spánku při sledování televize, ale umělé světlo z televizorů a z počítačů může potlačit produkci melatoninu - hormonu, který navozuje spánek a jehož produkce je nejvyšší v naprosté tmě.

Umělé světlo rovněž narušuje přirozený biologický rytmus těla, který souvisí se střídáním denního světla a tmy. Pokud rádi usínáte při televizi, nastavte si alespoň automatické vypnutí, aby světlo z obrazovky nerušilo váš spánek.

Mýtus: sklenka vína před spaním vám pomůže usnout

Alkohol působí jako sedativum a víno, pivo a další alkoholické nápoje navozují ospalost, a tak se jeví jako vhodné prostředky na usnutí. Dvě sklenky vína vám sice pomohou usnout, ale kvalita spánku bude narušena a vy se budete v noci častěji probouzet, spánek bude neklidný a ráno se probudíte unavení.

Vědci z Michiganské univerzity také přišli na to, že alkohol narušuje spánek více ženám než mužům, každopádně oběma pohlavím experti doporučují vyhýbat se alkoholu několik hodin přes spaním.

Mýtus: cvičení před spaním vám nedovolí usnout

Dalo by se říci, že je to přesně naopak. Pravidelné cvičení totiž pomáhá k lepšímu spánku a večerní návštěva posilovny nebo běhání před večerí vám podle nedávného výzkumu usnout nezabrání.

Pravdou však je, že byste fyzickou aktivitu měli provozovat alespoň tři hodiny před plánovaným uložením se ke spánku. V případě, že si dáte do těla jen hodinu před odchodem do postele, spánek se sice dostaví, ale jeho kvalita bude snížena.

Mýtus: na nespavost pomůže bylinkový čaj nebo teplé mléko

I když mnoho lidí při problémech s nespavostí spoléhá na bylinky, jako jsou heřmánek či meduňka, může se jednat pouze o placebo efekt. Podle American Academy of Sleep Medicine totiž klinické studie neprokázaly, že by tyto bylinné čaje měly příznivý účinek na usnutí.

Ani při testování mléka nebyly prokázány žádné spací účinky. Podle jedné teorie mléko obsahuje aminokyselinu tryptofan, která se v těle přemění na serotonin, jež podporuje uklidnění a přispívá k usnutí.

Podle vědců však tryptofan v mléce není účinný. Potravininy s tryptofanem neprodukují žádný hypnotický efekt, který má čistý tryptofan, protože ostatní aminokyseliny v těchto potravinách se snaží dostat do mozku.

Mýtus: starší lidé nepotřebují tolik spánku

Starší lidé usínají obvykle dříve a jejich spánek je méně kvalitní s opakovaným probouzením. Proto si často zdřímnou i přes den, aby bezesnou noc dohnali.

Senioři také obvykle vstávají velmi brzy ráno a budí tak dojem, že nepotřebují tolik spát. Ve skutečnosti se potřeba spánku s věkem nemění a starší osoby potřebují tolik spánku jako mladí lidé.

Zpracovala: Mirka Schullerová

KULTURA

Bourneův odkaz (The Bourne Legacy)

Žánr: Akční | Thriller

Délka (min.): 135 min

Režisér: Tony Gilroy

Hrají: Jeremy Renner, Rachel Weisz, Edward Norton, Albert Finney, Joan Allen, Scott Glenn, Stacy Keach, Oscar Isaac

Země původu / Rok: USA 2012

Nikdy nebyl jen jeden. Agent bez paměti Jason Bourne nebojoval s tajnými službami sám. Byl tu ještě jeden muž s vražednými instinkty, o němž však on neměl ani tušení. Studio Universal se rozhodlo navázat na jednu z nejúspěšnějších akčních sérií současnosti velmi neobvykle. Hlavního hrdinu v podání Matta Damona odstavilo na vedlejší kolej a místo něj povolalo do akce Jeremyho Rennera. Ten si v pokračování nazvaném Bourneův odkaz zahrál elitního zabijáka Aarona Crosse, jehož příběh se odehrává paralelně s dějem předchozího dílu. Dá se tedy říct, že to, co Bourne prožívá a koná ve svém ultimátu, bezprostředně ovlivňuje život Aarona Crosse.

Zpracovala: Mirka Schullerová

HUMOR

*Sedí dva zajíci u řeky a hulí trávu. Už jsou v rauši, když se objeví krokodýl a jednoho zajíce chce sníst.

Když už je chudák v krokodýlově tlamě a třetí mu jen hlava, ozve se druhý zajíc: „Ty vole, ani ses nepochlubil, že máš spacák od Lacoste!“

*„Mám ve třídě třicet hlupáků!“ nadává učitelka.

„Třicet jedna!“ povídá Pepíček.

„Ty drzej fakane, okamžitě běž na chodbu!“

Když ji Pepa mívá, mezi zuby ucedí: „Abyste měla pravdu a sedělo vám to, co?!“

*Stojí dvě blondýnky na zastávce a první se ptá druhé:

„Kterou tramvají jedeš?“

„Dvojkou. A ty?“

„Trojkou.“

Protože ale přijíždí tramvaj 23, holky zajásají: „Super, můžem jet spolu!“

*Do opravy přiveze muž starý automobil.

„Tak co mu říkáte?“ ptá se mechanika poté, co si vůz obhlédne.

„Milej pane, bejt to kuň, řeknu vám, ať ho zastřelíte...“

*Vyčítá žena manželovi: „Denně chodíš domů opilý! Ale co já?! Co děti?!“

„Měj rozum, stará, přeci nebudeme chlastat všichni!“

Zpracovala: Mirka Schullerová

Správná řešení

Čeština:

Velká hloubka, malé děvče, vysoká věž, dětská trubka, zelený hrách, přijdu hned, ptačí budka, těžká taška, hezká knížka, nový obraz.

Poštovní holub, košatý dub, čerstvý sníh, kuň řehtá, písčitý břeh, stoh slámy, dobrý prospěch, práh domu, barevná stužka, čistý vzduch, měkký chléb, dřevěná chaloupka, náš soused, zasloužený odpočinek, hromádka písku, krásná pohádka, nedobytný hrad, nezralý plod, bílá labuť, dlouhá žerď.

Křížovka:

Když se kácí les, padají třísky